

Fonaments del Treball Social

CURS: 1r

Assignatura: Troncal

Crèdits: 7,5

Professora: M. Victòria Forns Fernández

1. OBJECTIUS

Possibilitar a l'alumne la seva introducció en el coneixement de la naturalesa del treball social, de manera que l'ajudi a definir la professió, des d'una dimensió integrada i globalitzadora.

Aconseguir familiaritzar l'alumne amb l'entorn social actual del treball social a través d'una perspectiva històrica.

Capacitar l'alumne per comprendre, analitzar i saber donar resposta a les necessitats socials, articulant coherentment tots els instruments que ofereix el procés metodològic d'intervenció.

Acostar els diferents models d'intervenció psicosocial a l'alumne.

Despertar en l'alumne la necessitat de valorar els principis d'actuació des de l'ètica i la deontologia professional.

2. TEMARI

1.- Conceptualització del treball social:

Introducció al treball social com a professió. Anàlisi de la terminologia. Aproximacions a la matèria de la disciplina.

2.- Naixement i desenvolupament del treball social:

Antecedents i precursors. Aportacions i evolució teoricopràctica del treball social. La COS. Referents ideològics i socials.

Situació actual del treball social. Perspectives i enfocaments de la professió.

3.- La relació entre necessitat i aquell que la pateix:

Anàlisi de situacions problemàtiques com a objectes d'intervenció. El subjecte en l'acció del treball social. L'usuari en el treball social, característiques i tipologies.

4.- L'exclusió social d'aquells que pateixen necessitats:

Definició de pobresa, marginació i exclusió social. Factors que poden generar exclusió social (família, escola, entorn social, economia...). característiques generals del col·lectiu de persones en procés d'exclusió social. Col·lectius susceptibles a patir exclusió social. Construcció del procés d'exclusió social i conseqüències directes sobre els subjectes afectats (l'estigmatització de la persona).

5.- La relació d'ajuda:

Definició de la relació d'ajuda entre el subjecte amb necessitats i el professional. Anàlisi de les bases sobre les quals descansa aquesta relació d'ajuda (autenticitat, acceptació, comprensió empàtica). Etapes prèvies a la sol·licitud d'ajuda professional, el conflicte intern de l'individu. El procés dolorós de la presa de consciència del seu problema. L'atenció a l'usuari.

6.- La naturalesa científica del treball social:

Els objectius del treball social com a professió. El coneixement i la pràctica del treball social. El treball social en el marc interdisciplinari des de les ciències socials.

7.- El perfil professional en la pràctica del treball social:

Els diferents rols professionals. Habilitats i capacitats del treballador social en els processos d'intervenció. Qualitats per a la comunicació. Funcions.

8.- El procés metodològic d'intervenció:

Antecedents metodològics. Primeres discussions sobre la base teòrica del Mètode. Unificació del Mètode. Conceptes de mètode i metodologia. Les fases del Mètode. Models d'intervenció social. Tècniques d'aplicació del procés d'intervenció.

9.- Camps d'actuació professional:

Característiques generals de la seva organització. Aspectes diferenciadors. Els grups de clients a qui es dirigeix l'acció professional. Finalitats i funcions del treballador social en els àmbits de l'Atenció Primària, discapacitats, drogodependències, família, poblacions de rendes mínimes, persones sense sostre, vellesa, justícia, salut, infància, minories ètniques...

10.- Les diferents unitats d'intervenció professional:

Definició de les diferents unitats d'intervenció. Objectius i propostes metodològiques d'intervenció individual, familiar, grupal i comunitària.

11.- Ètica professional:

Els valors, filosofia i ideologia en el treball social. Principis d'actuació professional. El codi d'ètica dels diplomats en treball social.

3. METODOLOGIA

Es pretén que la didàctica de l'assignatura sigui el més participativa possible, de manera que les classes esdevinguin en un espai obert de discussió i anàlisi de la matèria, a partir de les aportacions dels alumnes i de la professora, despertant en l'alumne la necessitat d'entrenament cap al treball en equip.

El procés d'aprenentatge es durà a terme a través de:

- Exposicions de continguts i orientació de lectures a càrrec de la professora.
- Treball individual i en petits grups.
- Debats sobre temes escollits pels alumnes.
- Elaboració de treballs.
- Exercicis pràctics.

4. AVALUACIÓ

Per poder superar l'assignatura l'alumne farà una prova escrita al final del quadrimestre i elaborarà un treball d'anàlisi d'articles relacionats amb algun dels continguts desenvolupats durant el curs (aquest treball servirà per pujar i arrodonir la qualificació final de l'assignatura). La professora posarà a disposició dels alumnes un recull d'articles per temes.

Lectura del llibre que a continuació es detalla, que formarà part de la matèria a examinar a final de curs:

- Richmond, M. (1995) *El caso social individual. El diagnóstico social. Textos seleccionados*. Madrid: THALASA.

5. BIBLIOGRAFIA

- ◆ Alonso, Cristina i altres (1998) *Organizaciones de Bienestar*. Saragossa: Mira.
- ◆ Alonso, J.M; Duran,A.M.; Larriba,J. (1998) *Què podem fer els Serveis Bàsics d'Atenció Social Primària davant les Drogodependències?*. Promoció i Desenvolupament Social. Barcelona.
- ◆ Amezcua, Cesareo i Jiménez, Antonio (1996) *Evaluación de programas sociales*. Madrid: Díaz de Santos.
- ◆ Ander-Egg, E. i Aguilar, M.J. (1995) *Diagnóstico social. Conceptos y metodología*. Buenos Aires: Lumen.
- ◆ Ander-Egg, Ezequiel (1982) *Metodología del trabajo social*. Buenos Aires: Humanitas.
- ◆ Ander-Egg, Ezequiel (1984) *Historia del trabajo social*. Mèxic: El Ateneo
- ◆ Ander-Egg, Ezequiel (1987) *Investigación y diagnóstico para el trabajo social*. Buenos Aires: Humanitas.
- ◆ Ander-Egg, Ezequiel (1992) *Introducción al trabajo social*. Madrid: Siglo XXI.
- ◆ Ander-Egg, Ezequiel (1995) *Diagnóstico social. Conceptos y metodología*. Buenos Aires: Lumen.
- ◆ Arnanze, E i Ardid, M. (1996) *La pobreza en el mundo*. Madrir: Aguilar.

- ◆ Barbero, J. Manuel (1996) *Viure el treball social. Reflexions sobre el treball social, l'avaluació i crítica de la intervenció*. Girona: Ajuntament de Girona.
- ◆ Barudy, J. (1998) *El dolor invisible de la infancia*. Barcelona: Paidós.
- ◆ Blanchet, A. i altres (1989) *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Narcea.
- ◆ Cardenal, Violeta i altres (1994) *Evaluación de programas de inserción social*. Màlaga: Miguel Gómez.
- ◆ Carron, J. i Pardavila (1992) *Los servicios sociales generales y la atención a drogodependientes*. Zaragoza: Certeza.
- ◆ Cirillo, Stefano (1993) *Familias en crisis y acogimiento familiar*. Barcelona: Paidós.
- ◆ Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (1989) *Còdi d'ètica dels assistents socials*. Barcelona: El Col·legi.
- ◆ Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (1983) *Revista de Treball Social (92)*.
- ◆ Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (1989) *Revista de Treball Social (102)*.
- ◆ Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya (1979) *Revista de Treball Social (75)*.
- ◆ Colegio Oficial de Diplomados en Trabajo Social Y Asistentes Sociales (1996) *La ética del trabajo social. Principios y criterios*. Madrid: El Colegio.
- ◆ Coletti, Maurizio i Linares, Juan Luis (1997) *La intervención sistémica en los servicios sociales ante la familia multiproblemática*. Barcelona: Paidós.
- ◆ De Rivas, MJ. (2000) *Manual de Treball Social*. València: Universitat de València.
- ◆ Escartín, M. José (1992) *Manual de trabajo social (modelos de práctica profesional)*. Alacant: Aguaclara.
- ◆ Escartín, M. José i altres (1997) *Introducción al trabajo social II (Trabajo social con individuos y familias)* Alacant: Aguaclara.
- ◆ Escartín, M. José i Suárez, Esperanza (1994) *Introducción al trabajo social I (historia y fundamentos teorico-prácticos)*. Alacant: Aguaclara.
- ◆ Escobar i Sánchez (1999) *El Trabajo Social en la era de la incertidumbre*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca.
- ◆ Funes, J; Luque, E. Ruiz, A. (1996) *Reincidència en la justícia de menors. Justícia i societat, 15*. Barcelona: Centre d'estudis Jurídics i Formació Especialitzada.
- ◆ García, Enrique (1997) *El apoyo social en la intervención comunitaria*. Barcelona: Paidós.
- ◆ Generalitat de Catalunya (1997) *III Pla d'actuació social*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- ◆ Goffman, E. (1970) *Estigma*. Buenos Aires: Amorrurtu.
- ◆ Gómez Moya, Julve Negro i Pérez Cosín (1999) *Trabajo Social. Orientaciones y prácticas formativas*. València: Editorial Gules.
- ◆ ICESB (1989) *Treball social, conceptes i eines bàsiques*. Barclona: ICESB.
- ◆ Kisnerman, Natalio (1984) *Introducción al trabajo social*. Buenos Aires: Humanitas.
- ◆ Malcolm Payne (1995) *Teorías contemporáneas del trabajo social*. Barcelona: Paidós.
- ◆ Moix, Manuel (1991) *Introducción al trabajo social*. Madrid: Trivium
- ◆ Mondragón i altres (1996) *Trabajador social. Temario para la presentación de oposiciones . Volumen 2*. Sevilla: Mad.

- ◆ Mondragón, Jasone i altres (1996) *Trabajador social. Temario para la presentación de oposiciones. Volumen 1*. Sevilla: Mad.
- ◆ National Institute for Social Work (1992). *Trabajadores sociales su papel y cometidos*. Madrid: NARCEA.
- ◆ Navarro, Vicenç (1997) *Neoliberalismo y Estado del Bienestar*. Barcelona: Ariel.
- ◆ Ordinas, S. I altres (1990) *Cuestiones en torno al trabajo social*. Madrid: Popular.
- ◆ Palacios Sánchez, J. (1997) *Menores marginados. Perspectiva histórica de su educación e integración social*. Barcelona: Paidós.
- ◆ Pérez de Ayala Moreno Santamaría (1999) *Trabajo con familias. Teoría y práctica*. Zaragoza: Certeza.
- ◆ Richmond, M. (1995) *El caso social individual. El diagnóstico social, textos seleccionados*. Madrid: THALASA.
- ◆ Robertis, Cristina de (1992) *Metodología de la intervención en el trabajo social*. Barcelona: El Ateneo.
- ◆ Romaní, O (1999) *Las Drogas sueños y razones*. Barcelona: Ariel.
- ◆ Rossell, Teresa (1987) *L'entrevista en el treball social*. Barcelona: EUGE.
- ◆ Rubí, Carme (1989) *Introducció al treball social*. Barcelona: Llar del llibre.
- ◆ Salcedo, Damián (1998) *Autonomía y bienestar. La ética del trabajo social*. Granada: Comares.
- ◆ Verdugo, M.A. (dir.) (1998). *Retraso Mental. Adaptación social y problemas de comportamiento*. Madrid: Pirámide.